



YASHIL IQTISODIYOT

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti

“Raqamli Iqtisodiyot” fakulteti

“Statistika” yo’nalishi talabasi

Xalilov Jamshid Komiljon o’g’li

Email: jamshidbekx79@gmail.com

Ilmiy rahbar: TDIU, Iqtisodiy statistika kafedrasi dotsenti

Akbarova Barno Shuxratovna

Annotatsiya: Zamonaviy dunyoda ekologik muammolar va iqlim o'zgarishlari butun jahon miqyosida muhim talablarni shakllantirib, mamlakatlarga barqaror ishlab chiqarish va resurslardan samarali foydalanishga o'tishni taqozo etmoqda. O'zbekiston ham “yashil” iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan rivojlanish strategiyasi orqali iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik muammolarni hal qilishga intilmoqda. Bu maqolada yashil iqtisodiyot tushunchasi, uning O'zbekiston uchun ahamiyati, mavjud muammolar va istiqbollari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, iqlim o'zgarishi, barqaror rivojlanish, ekologik modernizatsiya, O'zbekiston.

Аннотация: В современном мире экологические проблемы и изменения климата формируют важные глобальные требования, заставляя страны переходить к устойчивому производству и эффективному использованию ресурсов. Узбекистан также стремится решить экономические, социальные и экологические проблемы через стратегию развития, основанную на принципах «зеленой» экономики. В данной статье анализируются понятие «зеленая экономика», его значение для Узбекистана, существующие проблемы и перспективы.

Ключевые слова: зеленая экономика, изменение климата, устойчивое развитие, экологическая модернизация, Узбекистан.



Annotation: *In the modern world, environmental issues and climate change are shaping crucial global demands, prompting countries to transition to sustainable production and efficient resource use. Uzbekistan is also striving to address economic, social, and environmental challenges through a development strategy based on the principles of the "green" economy. This article analyzes the concept of the green economy, its significance for Uzbekistan, existing challenges, and future prospects.*

Keywords: *green economy, climate change, sustainable development, ecological modernization, Uzbekistan.*

Kirish

Yashil iqtisodiyot — bu tabiiy resurslardan samarali foydalanish, ifloslantiruvchi moddalarni kamaytirish va energiya tejovchi texnologiyalardan foydalanishga asoslangan iqtisodiyot modelidir

O'zbekiston 2016-yildan boshlab bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayonini amalga oshirmoqda. Shu bilan birga, respublika ekologik muammolar bilan tobora ko'proq kurashib kelmoqda. Yashil iqtisodiyotga o'tish, bu faqat iqtisodiy islohotlar emas, balki tabiatni asrash va inson salomatligini saqlashning global dasturi hisoblanadi

Tahlil va natija

O'zbekiston yashil iqtisodiyotga o'tish uchun muhim qadamlar bosmoqda. Biroq, bu yo'lning ustida bir nechta katta to'siqlar mavjud bo'lib, ularni hal qilish mamlakat rivojlanishining strategik ustuvorligiga aylanishi lozim. Birinchi navbatda, yashil texnologiyalarga o'tish uchun etarli moliyaviy manbalarning yo'qligi asosiy muammolardan biridir

Davlat byudjeti cheklangan bo'lib, xususan katta investitsiyalar talab qiladigan yashil infratuzilmani yaratish uchun xorijiy investorlar va xalqaro moliya institutlarining jalb qilinishi zarurdir. Bundan tashqari, uy-kommunal xo'jaligi tizimini modernizatsiya qilish ham jiddiy e'tiborga molik. Masalan, energiya tejovchi texnologiyalar, quyosh panellari va shamol energiyasi generatorlari kabi yangiliklarni joriy etish bilan infrastrukturaning samaradorligini oshirish mumkin



Respublikada yashil iqtisodiyotga o'tishning bir necha ustuvor yo'nalishlari aniqlangan. Birinchi navbatda, O'zbekistonda quyosh va shamol energiyasi potentsiali juda katta. Shuning uchun ushbu energetika manbalarini kengaytirish yashil iqtisodiyot tamoyillarini amalga oshirishning eng muhim qismi hisoblanadi. Ikkinchidan, suv resurslaridan samarali foydalanishni ta'minlash ham ustuvor vazifalardan biridir. Suvdan foydalanish samaradorligini oshirish uchun sug'orish tizimlarini modernizatsiya qilish, suv narxlarini to'g'ri belgilash va bu sohaga investitsiyalar jalb qilish kerak

Uchinchi yo'nalish esa qishloq xo'jaligida ekologik barqarorlikni ta'minlashga oid choralar bo'lib, bunda er resurslarini asrash va organik dehqonchilikni kengaytirish kabi ishlar muhim ahamiyat kasb etadi

Yana bir muhim yo'nalish — bu transport sohasini modernizatsiya qilish va ekologik toza transport vositalarini kengaytirish. Avtomobil parklarini elektr avtomobillarga almashtirish, shahar ichida samolyotlar va velosipedlar uchun maxsus zonalarini joriy etish mahalliy hududlarda ekologik muhitni yaxshilashga olib keladi

Bundan tashqari, yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni mahalliy aholi farovonligini ham oshiradi. Masalan, energiya tejovchi texnologiyalar va energiya samaradorligini oshirish loyihasi orqali turar-joy binolarida energiya sarfini kamaytirish imkoniyati tug'iladi. Bu esa aholining maishiy xarajatlarni kamaytirishiga yordam beradi.

Natijada, O'zbekistonning global iqlim o'zgarishlariga qarshi kurashda faol ishtirok etish imkoniyatlari ortadi. Respublikada uglerod intensivligi past bo'lgan texnologiyalarga o'tish orqali ifloslantiruvchi moddalarni kamaytirish va tabiatni asrashga erishish mumkin. Yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish bilan davlat iqlim o'zgarishiga qarshi jahon miqyosida javobgarlikni namoyish etadi. Dunyoning yetakchi mamlakatlari bilan hamkorlikda bajarilgan loyihalar ham O'zbekiston uchun yaxshi misol bo'lib xizmat qiladi

Fransiya bilan birgalikda amalga oshirilgan loyihalar yashil infratuzilmani yaratishda samarali natijalar bergan



Bundan tashqari, O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni mahalliy ishlab chiqarishni ham rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, yashil texnologiyalarga o'tish bilan yangi ish o'rinlari yaratiladi va mahalliy korxonalarning raqobatbardoshligi oshadi. Yashil sektorlarni qo'llab-quvvatlash bilan respublika iqtisodiyoti yangi bosqichga o'tadi

Shunday qilib, O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish — bu faqat ekologik barqarorlikni emas, balki iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishni ham ta'minlashga qaratilgan strategik yo'nalishdir. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar va xalqaro hamkorliklar orqali yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni tobora tezlashmoqda. Natijada, aholi farovonligi ortadi, ekologik muhit yaxshilanadi va respublika global jamoatchilik oldida javobgarlikni namoyish etadi.

Takliflar

1. Investitsiyalarni jalb qilish: Yashil iqtisodiyotga o'tish uchun xorijiy investorlar va xalqaro tashkilotlardan moliya manbalarini jalb qilish lozim. Misol uchun, Fransiya bilan hamkorlik doirasida amalga oshirilgan loyihalar yaxshi natijalar berdi
2. Energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etish: Quyosh paneli va shamol generatorlaridan foydalanish O'zbekistonda iloji boricha tezroq kengaytirilishi lozim.
3. Ta'lim va ommaviy ma'rifat: Aholi va biznes tashkilotlariga yashil iqtisodiyot tamoyillari haqida ma'lumot tarqatish zarur.
4. Qonuniy bazani mustahkamlash: Yashil iqtisodiyotga o'tish uchun davlat tomonidan qonuniy hujjatlar va dasturlar ishlab chiqilishi kerak.

Xulosa

O'zbekiston uchun yashil iqtisodiyotga o'tish — bu faqat ekologik talablarni emas, balki iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashning strategik yo'nalishi. Uzoq muddatli rejalashtirish va tizimli yondashuv bilan respublika o'zining ekologik muammolarini hal qilish va global jamoatchilik oldida javobgarlikni namoyish etish imkoniyatiga ega bo'ladi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI



1. O'zbekistonda "Yashil" O'sish va Iqlim O'zgarishi bo'yicha Siyosiy Hujjat (2024).
2. O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI "YASHILLASHTIRISH" ISTIQBOLLARI (2018).
3. O'zbekistonda "Yashil iqtisodiyot"ni shakllantirish (2024).
4. O'zbekiston yashil iqtisodiyot sari (2016).
5. PQ-4477-сон 04.10.2019. 2019-2030-yillar davrida O'zbekiston (2019).
6. O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish jarayoni jadallashmoqda (2023).
7. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish sohasi bo'yicha amalga oshirilgan ishlar (2023).
8. O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING JORIY HOLATI (2022).
9. O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tishi: muammolar va echimlar (2023).
10. O'zbekiston Respublikasini "Yashil" iqtisodiyotga o'tish istiqbollari (2024).